

علی مزروی

خبرنگار گروه سیاست

«صحنه‌هایی ناامیدکننده از تهران در حالی که مردم ایران علیه دولت خود در حال تظاهرات هستند... نه بیخشید، اینجا درواقع پاریس در قلب اتحادیه اروپا است!» این جمله را مایکل والاس عضو ایرلندی پارلمان در توصیف اتفاقاتی گفت که در ۴ شب گذشته در پاریس و چند شهر دیگر فرانسه درحال رخ دادن است. این جملات زمانی بهتر معنا پیدا می‌کند که تلاش دولت فرانسه در به آشوب کشیدن خیابان‌های تهران را به‌خاطر بیاوریم. تلاشی که اقدامات سرویس‌های جاسوسی فراتر رفته و حتی تا گشودن درهای کاخ الیزه‌روی چهره‌های اپوزیسیون پیش رفت. امانوئل مکرون که با گرفتن عکس یادگاری در کنار مسیح علی‌نژاد امید داشت سناریوی کشته‌سازی در به آشوب کشیدن خیابان‌های تهران کارگر افتد شاید به‌سختی می‌توانست تصور کند که تنها چند ماه زمان کافی است تا در جاهی بیفتد که خودش حفاری را برعهده گرفته بود. سه‌شنبه‌شب هفته گذشته پلیس فرانسه روی ناهل امل، نوجوان الجزایری تبار اسلحه‌گشود تا همزمان با شکافتن سینه او شکافی عمیق در میان مردم و دولت فرانسه به‌وجود آورده و خیابان‌های این کشور را درگیر خشن‌ترین شورش ۲۰ سال اخیر این کشور کرده است. خشونت‌ی که آمار دستگیری‌های ناشی از آن در پنجشنبه‌شب گذشته به حدود ۶۰۰ نفر رسید اما هنوز از شدت آن کاسته نشده است.

ماجرا از کجا شروع شد

بامداد سه‌شنبه ماموران پلیس فرانسه یک نوجوان ۱۷ ساله را که از او به «ناهل امل» نام برده شده است را حین رانندگی به قتل رساند. پس از این فاجعه دادستانی نانتز ماجرای کشته شدن ناهل را این‌گونه روایت کرد: «ناهل در یک خط اتوبوس رانندگی می‌کرد و زمانی که ماموران سعی کردند او را متوقف کنند، از چراغ قرمز عبور کرد تا فرار کند. سپس در ترافیک گیر کرد و ماموران به خودرو نزدیک شدند و نهایتاً او با گلوله‌ای که از بازوی چپ و قفسه سینه‌اش عبور کرد کشته شد. رسانه‌های خبری فرانسه نیز بلافاصله در گزارش‌های اولیه خود به نقل از منابع ناشناس پلیس، علت شلیک پلیس به ناهل را این‌گونه توضیح دادند که این نوجوان با خودرو به دو افسر پلیس حاضر در صحنه برخورد کرده است. ویدئویی که مدت کوتاهی بعد از این خبررسانی‌ها منتشر شد روایت پلیس و خبرنگاری‌های فرانسه را کاملاً زیر سوال برد. در این ویدئو کاملاً واضح است که نوجوان فرانسوی بدون هیچ‌گونه برخوردی درحال حرکت و فاصله گرفتن از مامورانی است که او را احاطه کرده‌اند، اما به یکباره یکی از ماموران از فاصله‌ای نزدیک به ناهل شلیک می‌کند. این ویدئو باعث می‌شود تا موجی از اعتراضات شبکه‌های اجتماعی و به تبع آن خیابان‌های فرانسه را فرا بگیرد. تبدیل شدن این اعتراضات به خشونت خسارات شدیدی را به اموال عمومی و فروشگاه‌ها وارد کرده و باعث شده تا پلیس اقدام به دستگیری صدها نفر از معترضان کند. به گفته وکیل مامور پلیسی که هم‌اکنون در بازداشت به‌سر می‌برد، وی پس از مشاهده ویدئویی از صحنه تیراندازی که برای نخستین‌بار طی زمان بازداشتی به وی نشان داده شد با حالتی شوک زده اولین و آخرین کلاسی که به زبان آورد چیزی جز اعتراض‌هایی از خانواده قربانی نبود. وکیل مامور پلیس متهم به قتل عمد ناهل، نوجوان ۱۷ ساله گفته مکلش به کلی از درون ویران شده و قصد کشتن قربانی را نداشته است. با این حال پاسکال پراچه، دادستان نانتز در یک کنفرانس خبری گفت: «مدعی‌العموم معتقد است شرایط قانونی برای استفاده از سلاح رعایت نشده است.» مکرون نیز در اظهاراتی تیراندازی رخ داده را غیرقابل بخشش توصیف کرد.

تنش حداکثری در خیابان‌های فرانسه

چندین شهر فرانسه پنجشنبه‌شب به‌رغم وضع مقررات منع رفت‌وآمد و آماده‌باش ویژه نیروهای امنیتی، صحنه ناآرامی و درگیری‌های شدید میان معترضان به کشته شدن یک نوجوان ۱۷ ساله در این کشور و ماموران پلیس بود. این خشونت‌ها که رسانه‌های داخلی فرانسه از آن به‌عنوان «شورش» یاد می‌کنند درحالی چهرامین شب خود را پشت‌سرگذاشت که تنها در حومه پاریس، نزدیک به ۲۵۰ معترض توسط نیروهای امنیتی دستگیر و بازداشت شدند. وزیر کشور فرانسه اعلام کرده است در طول ناآرامی‌های شامگاه پنجشنبه تا بامداد جمعه، ۶۶۷ معترض در شهرهای مختلف این کشور دستگیر شدند. مقامات دولتی فرانسه همچنین از زخمی شدن ۲۴۹ مامور پلیس و نیروی ژاندارمری طی اعتراض‌های چند شب گذشته خبر دادند. برخی گزارش‌ها حاکی از غارت مغازه‌ها و مراکز تجاری در ناحیه مرکزی شهر پاریس در بجنوحه اعتراضات شبانه است. به آتش‌کشیدن شدن چند مقر پلیس در حومه پاریس و دیگر شهرهای فرانسه نیز از جمله تحولات برجسته از نگاه رسانه‌های داخلی این کشور طی ناآرامی‌های پنجشنبه شب و بامداد جمعه بوده است. شهردار یکی از این نواحی

سیاست

فرانسه چند ماه پس از حمایتش از آشوب ایران، گرفتار شدیدترین شورش ۲۰ سال اخیر شده، حجم خشونت‌ها بالاست

کارهای آتش

با انتشار تویییتی که در آن تصویر غارت فروشگاه‌های عرضه برنده‌های مهم تجاری نیز پوست شده بود معترضان را به آرامش و دست کشیدن از خشونت فراخواند. دفتر ریاست‌جمهوری فرانسه نیز اعلام کرد که اتاق بحرانی برای بررسی ناآرامی‌های اخیر به ریاست امانوئل ماکرون در الیزه برگزار می‌شود. خبرنگاری فرانسه با اعلام این مطلب یادآور شد که امانوئل ماکرون برای شرکت در این جلسه فوق‌العاده، نشست رهبران اروپایی در بروکسل را ترک و کنفرانس پیش‌بینی‌شده خود را پس از این نشست لغو کرده است. وزیر کشور فرانسه نیز در واکنش اتفاقاتی که در شهرهای این کشور درحال رخ دادن است اعلام کرد عصر پنجشنبه ۴۰ هزار افسر در سراسر فرانسه مستقر شده‌اند.

مطالبه برخورد با پلیس متخلف

در راهپیمایی که در نانتز به یاد ناهل برگزار شد

شرکت‌کنندگان از مصونیت پلیس و شکست در اصلاح اجرای قانون در کشوری که موجی از اعتراض به رفتار پلیس را تجربه کرده است، انتقاد کردند. هزاران نفر در خیابان‌ها جمع شدند و مادر این نوجوان سوار بر کامیون با یک تی‌شرت سفید که روی آن نوشته شده بود «عدالت برای ناهل» برای جمعیت دست تکان داد. مونیا ام، مادر ناهل در مصاحبه‌ای که عصر پنجشنبه از شبکه ۵ تلویزیون فرانسه پخش شد، گفت: «من پلیس را مقصر نمی‌دانم، بلکه فقط یک نفر از نظر من در این ماجرا مقصر است و آن همان فردی است که تیراندازی کرد و جان پسرمر را گرفت.» مادر ناهل که پیش‌تر برای برپایی راهپیمایی اعتراض‌آمیز در روز پنجشنبه فراخوان داده بود تصریح کرد پلیس با اقدامی که صورت گرفته موافق نیست و در این میان با او همدردی کرده است. وی بار دیگر مامور پلیسی که عامل تیراندازی و جان باختن ناهل شناخته شده را مورد سرزنش قرار داد

اقدام رادیکال اسلام‌ستیزان در سوئد خشم مسلمانان را برانگیخت

آتش به آتش افروزان برمی‌گردد

روز چهارشنبه (۲۸ ژوئن) و همزمان با شروع تعطیلات عید قربان، یک پناهجوی عراقی، مقابل مسجد اصلی استکهلم سوئد، دست به توهین و آتش زدن قرآن کرد؛ اقدامی که البته پیش از این هم در سوئد سابقه داشته است، بهمن سال گذشته، فردی مقابل سفارت ترکیه اقدام به قرآن‌سوزی کرده بود، اهانتی که با واکنش مسلمانان جهان همراه شد و واکنش‌ها تا جایی ادامه پیدا کرد که حتی اسقف ارمنه تهران با قرآن در نشست خبری حضور پیدا کرد. نکته قابل توجه در این میان اما واکنش پلیس سوئد نسبت به این رفتار توهین‌آمیز است. پلیس سوئد مشخصاً مجوز چنین اقدامی را صادر و اعلام کرد یا برگزاری تجمع در نزدیکی مسجد مسلمانان و سوزاندن قرآن موافقت کرده و آن را مصداق حق آزادی بیان دانسته است. فرد هتاک به قرآن همزمان با آغاز روزهای تعطیل عید قربان و در میان اعتراض مسلمانان در سوئد، تحت حفاظت پلیس این کشور اقدام به قرآن‌سوزی کرد؛ اقدامی که مشخصاً با واکنش کشورهای مسلمان همراه شد. اردن، امارات، عراق و ایران سفیر سوئد را احضار کردند و مغرب هم سفیرش را از این کشور فراخواند. در اعتراض به این اقدام، مردم در کشور عراق، مقابل سفارت سوئد در منطقه سبز بغداد تجمع کردند. خشم معترضان باعث شد آنها وارد محوطه سفارت شوند و نشان ملی سوئد را از سردر این سفارت پایین بکشند. دفتر آیت‌الله سیستانی هم در واکنش به قرآن‌سوزی در سوئد، نامه‌ای به دبیرکل سازمان ملل ارسال کرد. در بخشی از این نامه آمده: «... مسلم است که احترام به آزادی بیان، مجوز چنین اقدام شرم‌آوری را که نشان‌دهنده حمله آشکار به مقدسات بیش از دویمیلیارد مسلمان در جهان است، و منجر به ایجاد فضایی مساعد برای گسترش افکار افراطی و اعمال نادرست می‌شود، توجیه نمی‌کند.» مقامات عراقی هم به این اقدام توهین‌آمیز واکنش نشان دادند؛ رئیس شورای عالی قضایی عراق مجوز اقدام قانونی علیه فردی را که اقدام به هتک حرمت به قرآن کریم کرده بود، صادر کرد. همچنین هادی العامری، رئیس ائتلاف فتح عراق در اعتراض به این اقدام هتاکانه گفت: «... تکرار اقدام مقامات سوئدی در اعطای مجوز به اقدامات تحریک‌آمیز و نفرت‌انگیز به رویکردی تبدیل شده که بر نقش خصمانه سوئد در هدف قرار دادن مسلمانان تاکید دارد...». یمن نیز دیگر کشور بود که به این اقدام واکنش نشان داد؛ انصارالله یمن در بیانیه‌ای ضمن محکوم کردن این اقدام پیشنهاد کرد مسلمانان کالاهای سوئدی را تحریم کنند. اردوغان، رئیس‌جمهور ترکیه هم در واکنش به این اقدام گفت: «به استیکبار غربی یاد خواهیم داد که توهین به مسلمانان آزادی‌اندیشه نیست.» دامنه اعتراضات به اقدام هتاکانه دولت سوئد در مجوز دادن به تجمع قرآن‌سوزی به‌مسکو نیز کشیده شد و ولادیمیر پوتین این‌گونه به این اقدام واکنش نشان داد: «در روسیه، بی‌احترامی به قرآن، برخلاف برخی کشورها، جرم است.» وزارت خارجه روسیه مجوز دادن به سوزاندن قرآن در سوئد را محکوم و طی بیانیه‌ای اعلام کرد: «معاذت‌الله مجازات در چنین مواردی می‌تواند منجر به عواقب فاجعه‌بار غیرقابل پیش‌بینی شود.» دولت سوئد در توجیه حمایت از چنین اقدامی آن را در چهارچوب آزادی بیان مجاز دانست و به اعتراضات جامعه جهانی این‌گونه واکنش نشان داد: «هراس از ملاحظات امنیتی و پیامدهای احتمالی چنین اقدامی بر حق آزادی تظاهرات و تجمع تضمین شده در

قانون اساسی برتری ندارد.» تداوم اعتراضات به این اقدام سوئد باعث شد این کشور نهایتاً نسبت به این توهین ابراز تاسف کند. روز گذشته سخنجوی وزارت خارجه عراق، ضمن انتشار بیانیه‌ای اعلام کرد وزارت خارجه سوئد در پیامی نسبت به اتفاقات اخیر واکنش نشان داده و در نامه‌ای خطاب به روسای نمایندگی‌های کشورهای عضو سازمان همکاری اسلامی، نوشته است: «دولت سوئد به‌طور کامل درک می‌کند که مسلمانان در سوئد و کشورهای دیگر از آنچه اتفاق افتاد احساس رنجش کردند.» دولت سوئد البته در این نامه هم تنها به ابراز تاسف نسبت به اتفاق رخ داده بسنده کرده و همچنان خبری از مجازات یا بازگرداندن فرد هتاک به کشور عراق نیست. تاکید‌های زیاد دولت سوئد در دفاع از آزادی بیان، ذهن‌ها را به‌سمت اتفاقی می‌برد که اخیراً در دانشگاه استکهلم سوئد اتفاق افتاد. وحید سعادت‌طلب دانشجوی دکتری دانشگاه استکهلم در جلسه دفاع از پایان‌نامه‌اش، تصویر سردار سلیمانی را نشان داد و از او شهید مطهری و آوینی تجلیل کرد. اقدامی که البته در قواعد آزادی‌بیان سوئدی‌ها تعریف نمی‌شد و با برخورد دانشگاه نسبت به این موضوع همراه بود. سوالی که در این میان می‌شود پرسید، این است که قواعد آزادی‌بیان در دولت سوئد به چه نحوی طرح‌ریزی شده‌اند که مجاز دانستن اقدام به سوزاندن قرآن در چهارچوب آزادی‌بیان امکان‌پذیر است اما یک دانشجوی سوئدی اجازه ندارد در پایان جلسه دفاعش از اشخاص مورد احترامش تجلیل کند. برخوردهای گزینشی دولت سوئد در دفاع از آزادی بیان این گزاره را بیش از گذشته پرزنگ می‌کند که سوئد تنها در مواردی، فریاد دفاع از آزادی بیان سر می‌دهد که مطلوب خودش باشد و درواقع شعار آزادی‌بیان را تبدیل به ابزاری کرده که تنها در مواردی از آن استفاده کند که می‌خواهد به اقدامش مشروعیت دهد. در این میان اشاره به رفتار دوگانه در مواجهه با آزادی‌بیان قابل توجه است که همزمان با موج اعتراضات مسلمانان به قرآن‌سوزی در اروپا رخ داده؛ از آنجا که حرف Hهشتمین حرف الفبای انگلیسی است، نوشتن دو عدد ۸ کنار یک دیگر نماد دو حرف H انگلیسی است؛ که اولین حرف نماد Hi و حرف دوم نماد Hitler است. با این توجیه در فوتبال ایتالیا پوشیدن لباس فوتبال شماره ۸۸ ممنوع اعلام شد. ممنوعیت قائل شدن برای پوشیدن پیراهن یک شماره آن هم چون به‌تعبیر اروپایی‌ها نماد حمایت از هیتلر است، در شرایطی اتفاق می‌افتد که دبیرکل ناتو بعد از واکنش‌های منفی به اقدام توهین‌آمیز دولت سوئد، گفت: «متوجه احساسات و عواطف عمیقی می‌شوم که این اقدام برانگیخته است. آتش زدن قرآن توهین‌آمیز و ناشایست است اما لزوماً غیرقانونی نیست.» توجه دولت‌های غربی به موضوعات مرتبط با یهودی‌ستیزی به‌قدری جدی است که حتی برای به‌کار بردن یک عدد-که ممکن است به نماد نازیسم تعبیر شود-ممنوعیت قائل می‌شوند اما وقتی اعتراض مسلمانان نسبت به یک توهین غیرنمادین و کاملاً علنی به مقدسات‌شان برانگیخته می‌شود دولت‌مردان غربی با گفتن این جمله که این اقدام غیرقانونی نیست از کنار توهین به مقدسات مسلمانان عبور می‌کنند و انجام این توهین‌ها را به بهانه آزادی بیان امکان‌پذیر می‌دانند. این مواجهه دولت‌های اروپایی به‌وضوح پرده از تمایل آنها به خشونت برمی‌دارد؛ خشونتی که همواره آن را برای سایر نقاط دنیا تجویز می‌کنند اما دیر یا زود دامن خودشان را خواهد گرفت. حد‌اعلای این خشونت را می‌شود در اتفاقات چندشب گذشته خیابان‌های فرانسه مشاهده کرد.

که برای پنهان شدن از دید پلیس به یک پست برق پناه برده و دچار برق‌گرفتگی شده بودند. دو افسر خاطی در این ماجرا ۱۰ سال بعد در دادگاه تبرئه شدند. این اتفاق باعث شده تا مردم بیم‌آن را داشته باشند که در ماجرای ناهل نیز مجدداً این رویه تکرار شده و مقصران حادثه تبرئه شوند. در همین راستا کریمه خاتم، یکی از اعضای شورای محلی بلان مستیل در شمال شرق پاریس ضمن اینکه صبر مردم را پایان یافته توصیف کرد گفت: «ما قبلاً بارها این بی‌عدالتی را تجربه کرده‌ایم.»

مطابق آنچه که سخنجوی پلیس ملی فرانسه اعلام کرده است، قتل روز سه‌شنبه سومین تیراندازی مرگبار ناشی از توقف‌های ترافیکی از سال ۲۰۲۳ تاکنون بوده است. براساس آمارى که رويترز منتشر کرده است اکثر قربانیان پلیس فرانسه از سال ۲۰۱۷ تاکنون را افرادی تشکیل می‌دهند که با سیاه‌پوست یا عرب‌تبار بوده‌اند. در ژانویه سال ۲۰۱۶ آداما تراتوره، یک سباهپوست فرانسوی ۲۴ ساله، در پی اختلاف بر سر بررسی هویت توسط پلیس دستگیر شد و در خودروی پلیس هوشیاری خود را از دست داد. تراتوره نهایتاً در یک ایستگاه پلیس در همان حوالی جان باخت. وقتی امدادگران آمدند او هنوز دستبند در دست داشت. از زمان مرگ نابهنگام او، خانواده تراتوره برای عدالت مبارزه کرده‌اند. آنها طومارهایی را به راه‌انداختند،

و گفت‌وواه دیگری جز تیراندازی‌هم داشت و مجبور نبود پسرش را بکشد. مادر ناهل در ادامه مدعی شد که مامور متخلف پلیس وقتی با یک پسر بچه عرب‌تبار مواجه شده تصمیم به از میان برداشتن وی گرفته است. وی خواستار محاکمه مامور و به اجرا درآمدن عدالت در این پرونده شد و تاکید کرد که امیدوار است عامل قتل فرزندش شش ماه بعد از زندان مرخص نشود.

تکرار بی‌عدالتی؟

ناآرامی‌ها اخیر در فرانسه برای مردم این کشور یادآور خاطرات‌شان از اعتراضات خیابانی در سال ۲۰۰۵ است. اعتراضاتی که به مدت سه هفته به‌قدری فرانسه را دچار آشوب کرد که ژاک شیراک، رئیس‌جمهور وقت مجبور به اعلام وضعیت فوق‌العاده شد. موج خشونت در حومه پاریس در کلیشی-سوبوا به دنبال مرگ دو جوان رخ داد

نژادپرستی نهاده‌شده در پلیس فرانسه

بیشترین مرگ‌ومیر در بازداشتگاه‌های پلیس فرانسه در سال‌های اخیر به دلیل خفگی مظنونان بوده است. در سال ۲۰۰۷، لامینه دینگ بر اثر خفگی در ون پلیس جان باخت. در سال ۲۰۰۸، حکیم اجیمی در پی فشاری که دو مامور پلیس به قفسه سینه او وارد کردند جان خود را از دست داد. در سال ۲۰۱۵، آدامو کومه پس از دستگیری بر اثر خفگی درگذشت. یک سال بعد، آداما تراتوره زیر وزن سه نیروی پلیس جان خود را از دست داد. اکثر مظوفیان به غیر از نحوه مرگ‌شان یک چیز مشترک داشتند؛ نامی عربی یا آفریقایی. در سال ۲۰۱۲، دیده‌بان حقوق بشر در گزارشی ۵۵ صفحه‌ای استدلال کرد که «پلیس فرانسه از اختیارات بسیار گسترده‌ای برای انجام بازرسی‌های هویتی ناموجه و توهین‌آمیز درمورد مردان و پسران جوان سیاه‌پوست و عرب استفاده می‌کند. جوانان اقلیت، از جمله کودکان ۱۳ ساله، در معرض بازرجویی‌های طولانی، ضربه‌زدن به بدن و تفتیش وسایل شخصی قرار می‌گیرند. این برخوردهای خردسارانه می‌تواند حتی در صورت عدم وجود نشانه‌ای از تخلف انجام شود.»

در سال ۲۰۱۱ نیز دادگاه استیناف پاریس، دولت فرانسه را به دلیل اجازه دادن به نیروهای امنیتی برای بررسی هویت خودسرانه شهروندان، صرفاً براساس ویژگی‌های فیزیکی آنها، تحریم کرد. دولت برای لغو حکم از دادگاه تجدیدنظر درخواست کرد و براساس اسناد رسمی به‌دست‌آمده استدلال کرد که نیروی پلیس به‌طور قانونی تعداد نامتناسی از بررسی هویت مردان سیاه‌پوست و عرب را انجام می‌دهد، زیرا بیشتر آنها به احتمال زیاد خارجی و در نتیجه فاقد مدرک هستند. با وجود تلاش‌های دولت برای مشروعیت بخشیدن به اقدامات نژادپرستانه نیروهای امنیتی، دادگاه تجدیدنظر این محکومیت را تأیید کرد و بر این واقعیت تاکید کرد که بررسی هویت مبتنی بر نژاد یک واقعیت روزمره در فرانسه است که مرتباً توسط نهادهای بین‌المللی محکوم می‌شود. نهادهای بین‌المللی دادگاه‌ها مدت‌هاست که به دولت فرانسه شواهد فراوانی از اعمال ناشایست نیروهای پلیس ارائه می‌دهند. سال‌ها خودداری دولت فرانسه از برخورد با متخلفان و اصرار بر انکار نژادپرستی نشان می‌دهد دولت فرانسه نه‌تنها از خشونت‌ی که نیروهای امنیتی فرانسه بر جوامع اقلیت تحمیل می‌کنند راضی نیست، بلکه به‌طور ضمنی از آن حمایت نیز می‌کند.